

ahhoz, amiről beszél: a teljességben gyökerező ember életének megvalósíthatóságához, akár gazdasági, akár más szempontból.

A fentiek alapján paradoxonnak tűnhet, de Kocsis mentségére épp az szolgál, ami legnagyobb hibája is egyben, vagyis tudományos következetessége. Ragaszkodik saját tudományos *gyökereihez*, és így nyitja gondolkodását tovább, olyan irányokba, melyek kibontásához a tudomány csak eszköz lehet.

ÁBRAHÁM DÁNIEL

(*Kairosz Kiadó, Budapest, 2002, 209 oldal*)

KOVÁCS GYŐZŐ:

Válogatott kalandozásaim Informatikában

Túlzás nélkül állíthatjuk: amióta van Magyarországon számítógép, azóta Kovács Győző *számítógépezik*. Részt vett az első magyar elektronikus számítógép, az M-3 építésében, s azóta folyamatosan az informatikai élet vezető szerepeiben találkozhatunk vele: akadémiai kutatóintézetek élén, a Neumann János Számítógéptudományi Társaság főtítkáráként vagy az informatikai folyóiratok Nyugatja, a Mikroszámítógép Magazin alapító főszerkesztőjeként. Képletesen és ténylegesen is ő indítja el a „társadalom informatizálása”

programot – s a program hibamentesen fut azóta is, sosem fagyott le, sosem merítette ki az ország memóriáját, sőt háromévenként megduplázva magát szédületes iramban gyorsul. Ha egy program terjeszkedik, növekedik és más programoknak is részévé válik, rendszerint vírusról szokás beszélni. S valóban: íme egy hasznos vírus – és egy járvány, amely a nyolcvanas években szinte minden tizenéves fiataalt elkapott, s nem eresztett azóta sem. Mint tudományos népszerűsítőnek, Kovács Győzőnek elévülhetetlen érdemei vannak ebben.

Idén hetvenéves. A Mikroszámítógép Magazin pedig húsz. Neumann János, a modern számítógép működési elveinek papírra vetője pedig idén lenne száz esztendő. Részben a Neumann-centenárium ünnepségsorozatához kapcsolódóan jelent meg a *Válogatott kalandozásaim Informatikában* című kötet, egy rendhagyó informatikatörténet.

Rendhagyó azért, mert tulajdonképpen nem más, mint egy önéletírás: egy regényes sodrású élettörténet, egy műszaki értelmiségiekhez kapcsolódó hatalmas anekdotagyűjtemény és egy többéves kutatómunkát (sőt benne-élést) összefoglaló precíz szakmunka egybejátszatása. Az irodalomjegyzék százkilencvenhárom tételből áll; a könyvben találunk interjúkat, cikkrészleteket, s nagyrészt egy csak nagy figyelemmel összeilleszthető, lebilincselően

sokszínű mozaikot számítógépekről és informatikusokról. Hazaiakról és külföldiekéről egyaránt – a határok nem vagy alig számítanak Informatika virtuális terében. Egy haladáselvű, racionalista tudósgeneráció utópiája ez, egy olyan nemzedéké, amely komolyan veszi a saját maga alkotta jelmondatot: *A számítástechnika mindenkié, a számítástechnika mindenkiért.*

Ugyanakkor a könyv nemcsak egy utópia szimbolikus erejű megidézése és a visszaemlékezés, a totális ismeretátadás gesztusával egyfajta búcsú is tőle, hanem egyben kordokumentum és pengécses kritika egy ellenutópiákba illően abszurd társadalmi rendről: a Rákosi Mátyás nevével fémjelzett korszakot mi sem jellemeznél jobban, mint a KÖMI 401 fedőnévű *börtön-kutatóintézet*, amelyben az ÁVH felügyelete mellett a kor legjelesebb mérnökei mint rabok dolgoztak – a helyzet fonáksága ellenére: hazánk technikai lemaradásának csökkentéséért.

Sajnos a kötet valahol a háromszázhuszadik oldal felé egyszer csak *abbamarad*: elfogynak a lapok. A második kötetre, amely a tömegméretű számítógépesítés kezdeti, forradalmi időszakát, a hetvenes-nyolcvanas éveket mutatja be: még pár hónapot várunk kell. Addig be kell érniünk az elektronikus műállattal, Muszka Dániel Katicabogarával vagy az osztrák Zemanek professzor tranzisztoros Mailüfterl (Má-

jusi Szellő) nevű számítógépével, amely a maga idején szinte törpének minősült, hisz néhány szekrénybe belefért.

A könyv gazdag szöveg- és képanyaga olyan (mindig megszemélyesített) berendezéseket mutat be, amelyek – architektúrájukat, formájukat tekintve – köszönő viszonyban sincsenek mai utódaikkal. A borító igen kifejező: egy véletlenül elcsentsz az örökkévalóságba merevített pillanatot. Egy archív, fekete-fehér fénykép részlete: a szerző, munka közben, egy számítógép társaságában. A számítógép: valamilyen furcsa kémlelőnyílás (kijelző lehet?), tucatszerű kapcsoló, kábel és lámpa összessége – olyan elemeké, amelyekre egy mai felhasználónak *szavai sincsenek*. Mintha egy tudományos-fantasztikus film egyik kelléke lenne. De ez a fantasztikus film nem a jövőben, hanem a közelmúltban játszódik!

KÉPES GÁBOR

(*Masszi Kiadó – GÁMA-GEO Kft., Budapest, 2002*)

STEPHEN HAWKING:

A világegyetem dióhéjban

Izgalmas, lebilincselő könyv. Ha elkezdjük, alig tudjuk abbahagyni az olvasást, mielőtt a végére érünk. Megköti, magához vonzza a figyelt-